

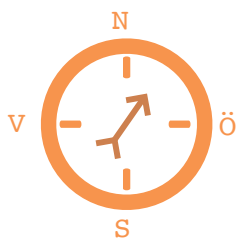
Checklista:

Kom igång med livscykelperspektivet

Mänsklig påverkan på miljön är stor och sker också på många olika sätt. Påverkan sker också på många olika platser och sker på både kort och lång sikt. För att undvika att minskad miljöpåverkan av en typ inte orsakar ökade utsläpp någon annanstans, någon annan tidpunkt eller av en annan typ betraktar man miljöpåverkan från varor och tjänster i ett livscykelperspektiv.

Att arbeta i ett livscykelperspektiv skiljer sig från att enbart undersöka en organisations egen direkta påverkan på miljön. Styrkan är att det kan öka den egna förståelsen för en produkt och var den kommer ifrån, skilja på vad som är stort och smått, samt att undvika att skjuta över problemet någon annanstans.

Anledningarna till att arbeta med dessa frågor kan vara flera, förutom att vilja minska miljöpåverkan. För ett företag kan det handla om att vara den organisation som vet mest om den egna produkten och att leva upp till krav eller vara beredd på kommande krav. För en kommun eller myndighet kan det handla om att ställa rätt krav i upphandling eller för andra prioriteringar.

1. Kartlägg

2. Förbättra

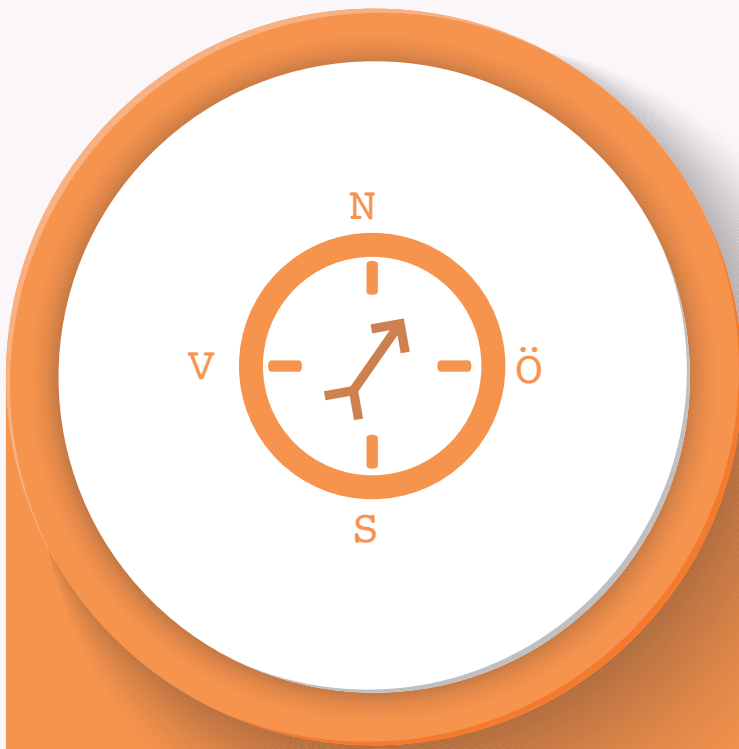
3. Fördjupa

4. Kommunicera

Swedish Life Cycle Center

1. Kartlägg

Vill du börja arbeta med livscykelperspektivet? Börja då med en kartläggning!

- ☐ Börja i liten skala: välj ut en produkt, en typ av miljöpåverkan eller gör annan avgränsning.
- ☐ Undersök vilka miljöproblem som andra har identifierat som betydande för produktgruppen: vad diskuteras i den aktuella branschen eller av kunder, vad säger miljöorganisationer, vad säger kriterier för miljömärkning, vad säger Upphandlingsmyndighetens miljökriterier, finns det några vetenskapliga eller andra studier gjorda som går att lära av?
- ☐ Ta del av goda exempel för inspiration, till exempel genom Swedish Life Cycle Centers projekt "Goda exempel – inspiration till energieffektivisering genom hela värdekedjan"
- ☐ Kartlägg livscykeln: vilka material och komponenter består den av, var kommer dessa ifrån? Hur används produkten? Vad händer med produkten efter användningsfasen?
- ☐ Ta hjälp: Finns inte nödvändig kompetens eller tid inom organisationen? Ta hjälp av en konsult, ta in en ex-jobbare eller rekrytera någon som kan arbeta med detta.
- ☐ Dokumentera: spara de data du samlar in – de kan komma till användning igen.
- ☐ Dra slutsatser: vilka slutsatser kan du dra från dina resultat och vad är prioriterat? Undvik att dra för långtgående slutsatser – detta är endast ett första steg!

Förslag på metoder till kartläggningen: hållbarhets-SWOT, förenklade branschspecifika verktyg, väsentlighetsanalys enligt ISO 14001, förenklad livscykelanalys (LCA) eller miljöavtryck till exempel för hot-spot-analys. Förslag på organisationer med konsulter med livscykelkompetens: IVL Svenska Miljöinstitutet, SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut och Miljögiraff

2. Förbättra

Har du genomfört en kartläggning och dragit slutsatser om din produkt, tjänst eller organisations miljöpåverkan i ett livscykelperspektiv? Dra nytta av dessa och gör förbättringar!

- ☐ Identifiera vem som kan göra förbättringen: din egen organisation, era leverantörer, era kunder (hur produkten används) eller någon annan intressent?
- ☐ Utgå från vad som går att påverka, och vad som gör mest nytta, till exempel:
 - Förbättra den egna produktionen/processerna: Detta kan hänga ihop med effektivisering, vilket kan leda till bättre teknisk och ekonomisk prestanda, och därmed motiveras av andra aspekter än miljö.
 - Produktutveckling: Beroende på vilken som är den mest betydande miljöaspekten kan det handla om att göra andra val av material, minska energianvändning i användningsfasen, eller bättre förbereda produkten för återanvändning och återvinning.
 - Ställ krav på och välj leverantörer utifrån miljöprestanda: Går det att genom samarbeten arbeta systematiskt för att minska miljöpåverkan?
 - Se över affärsmodeller: finns det alternativ med lägre miljöpåverkan?
- ☐ Sprid kunskapen internt: vilken personal kan dra nytta av den information som genererats och de förbättringar som gjorts?
- ☐ Följ upp resultatet: har de önskade effekterna uppnåtts?

Förslag på metoder och verktyg för förbättring: eco-design, ständiga förbättringar enligt ISO 14001.

Checklista:

Kom igång med livscykelperspektivet

Swedish Life Cycle Center

Denna checklista har tagits fram inom ramen för projektet Goda exempel - Inspiration till energieffektivisering genom hela värdekedjan. Projektet har finansierats av Energimyndigheten och koordinerats av Swedish Life Cycle Center.

3. Fördjupa

Har ditt arbete med livscykelperspektivet gett mersmak? Då är det dags att fördjupa!

- ☐ Utöka omfattning eller ambitionsnivå: analysera fler produkter typer av miljöpåverkan.
- ☐ Använd mer avancerade verktyg: till exempel professionella mjukvaror för att kartlägga energi- och materialflöden, och beräkna potentiell miljöpåverkan från dessa.
- ☐ Lägg på kostnadsaspekten: räkna med livscykelkostnad eller produktens eko-effektivitet.
- ☐ Lär dig mer: gå en kurs, delta i konferenser eller nätverk med andra organisationer som använder livscykelperspektivet, exempelvis Swedish Life Cycle Center.
- ☐ Ta hjälp: Finns inte nödvändig kompetens inom organisationen? Ta hjälp av konsulter, ex-jobbare eller rekrytera en specialist på området.

Förslag på metoder: livscykelanalys/miljöavtryck, eco-effektivitet, livscykelkostnad/LCC

4. Kommunika

Har du bra kunskap om din produkts livscykel och miljöpåverkan, och har du gjort förbättringar som du vill berätta om? Då är det dags att kommunicera!

- ☐ Bestämt syftet: vad är relevant att kommunicera och till vilken målgrupp: internt, leverantörer, kunder, slutkonsument eller annan.
- ☐ Bestäm kommunikationsformat: information på hemsidan, miljödeklaration (EPD), marknadsföringskampanj eller integrerat som en del av säljprocessen.
- ☐ Följ lagar och regler: det finns strikta lagar kring vad och hur man får använda miljöargument i marknadsföring för att undvika att konsumenter blir missledda. Läs på hos Konsumentverket, se om det finns någon branschpraxis och följ ISO-standarderna i ISO 14020-serien.

Exempel på kommunikationsformat: miljömärkning, miljödeklaration (EPD), miljörapportering, egna miljöuttalanden till exempel i broschyrer eller hemsida.

Vidare läsning:

Vill du veta mer om livscykelperspektivet och de metoder och verktyg som finns att tillgå?

- Swedish Life Cycle Center: www.lifecyclecenter.se
- Genomförda projekt hos Swedish Life Cycle Center, exempelvis: Goda exempel, TOSCA, Dantes
- Miljöbron: www.vastragotaland.miljobron.se
- Miljöavtryck hos Naturvårdsverket: <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhället/EU-och-internationellt/EUs-miljoarbete/EU-och-resurseffektivitet-EU-2020/Fardplan-for-ett-resurseffektivt-Europa/Miljoavtryck/>
- Internationella standarder kopplade till miljöledning: <http://www.sis.se/tk207>
- Konsumentverkets information om miljöpåståenden i reklam: <http://www.konsumentverket.se/Foretag/Marknadsforing/Miljopastaenden-i-reklam/>
- Upphandlingsmyndighetens information om att ställa hållbarhetskrav i offentlig upphandling: <http://www.upphandlingsmyndigheten.se/hallbarhet/stall-hallbarhetskrav/>
- Miljödeklarationer/EPD (Internationella EPD-systemet): www.environdec.com
- Mjukvara för livscykelanalys: www.gabi-software.com, www.simapro.com
- Lärobok i LCA: Baumann och Tillman, The Hitch Hiker's Guide to LCA

Swedish Life Cycle Center